

Na aktuálnu tému

Psychická záťaž počas pandémie COVID-19: dôsledky pre psychiatrických chorých a terapeutické implikácie

Johanna G. Winkler, Dario Jalilzadeh Masah, James Kenneth Moran, Joachim Bretz,
Ioanis Tsagkas, Thomas Goldschmit, Meryam Schouler-Ocak

Psychische Belastung während COVID-19 Pandemie: Konsequenzen für psychiatrisch Erkrankte und therapeutische Implikationen

Der Nervenarzt 3, 2021, 92: 243-251

Globálne rozšírenie a individuálne ohrozenie pandemiou COVID-19 a zákonné opatrenia na zvládanie tejto krízy sú pre každého jedinca individuálnou výzvou. Strach z infekcie vírusom alebo ochorenia milovaných ľudí ako aj hygienické opatrenia spojené s obmedzením kontaktu prípadne až izoláciou, sú veľmi zaťažujúce a vo všeobecnosti je dôvod obávať sa aj vývoja psychických ochorení. Autori článku skúmali psychické dôsledky pre psychicky choré osoby.

Psychické dôsledky individuálnych život ohrozujúcich situácií sú známe. Známe sú aj psychické ochorenia ako dôsledok kolektívnych a globálnych ohrození, napr. pri prírodných katastrofách, vo vojnách alebo pri útekoch. Pri tejto aktuálnej pandémie sa celosvetovo pozoruje vyšší výskyt psychických ochorení. V Číne sa u 12–18-ročných mladistvých zistil vysoký výskyt klinicky významnej úzkostnej (43,7%) a depresívnej (37,4%) symptomatiky, pričom sa zistila negatívna asociácia s odbornými znalosťami o víruse. Pozorovali sa tiež klinicky významné symptómy posttraumatickej stresovej poruchy (PTSP): v Taliansku, Číne a v USA (približne u tretiny bežnej populácie, 31,8%). Častejšie sú postihnuté ženy.

Sociálna izolácia síce chráni pred infekciou a mortalitou, ale v bežnej populácii je spojená s vyšším výskytom depresívnych, úzkostných a stresových symptómov, ako aj hnevu a o.í. pôsobí stigmatizujúco. Klinické sledovania tehotných žien v Kanade ukázali vyšší výskyt úzkostne-depresívnych, disociatívnych a posttraumatických symptómov ako pred pandemiou. Celosvetovo sa pozoruje vyšší výskyt psychicky a fyzicky traumatizujúceho násillia v domácnostiach ako bezprostredného dôsledku lock down (-ov); požadujú sa špeciálne opatrenia na ochranu žien a detí. Špeciálne boli sledovaní zdravotníci, zvlášť tí, ktorí pracujú na intenzívnych oddeleniach.

Ďalšiu, doposiaľ menej zohľadňovanú skupinu obyvateľstva, ktorá je zvlášť ohrozená psychickými stresormi, tvoria ľudia, ktorí už pred pandemiou mali psychické ochorenia. U nich je signifikantne ťažší a častejší vývin suicidálnych myšlienok, PTSP symptomatiky a porúch spánku než u doposiaľ psychicky zdravého bežného obyvateľstva. Zvlášť sú postihnutí starší ľudia so somatickými komorbiditami a socioekonomickými hrozbami. Predpokladá sa nárast recidív pri alkoholizme a nárast výskytu bludov.

Akútna psychiatrická starostlivosť sa musí flexibilne pripravovať na liečbu ťažko psychicky chorých, ktorí sú aj infikovaní SARS-CoV-2.

Autori štúdie predpokladali, že nimi liečení psychicky chorí ľudia sú v rámci pandémie COVID-19 výrazne viac psychicky stresovaní než zistili iné štúdie u všeobecného obyvateľstva alebo u ľudí, ktorí v minulosti prekonali psychické ochorenie.

Metodika ich štúdie bola založená na retrospektívnej analýze chorobopisov všetkých ambulantne liečených pacientov počas berlínskeho lock down (-u) v období 1.4.2020 – 30.4.2020. Išlo o 682 psychicky chorých osôb, autori vyhodnocovali ich subjektívne prežívanú záťaž vplyvom pandémie a jej klinický význam.

Výsledky. U 60,5% (n=378) konštatovali psychickú záťaž (stresor) vplyvom pandémie. 14,5% (n=99) trpelo strachom z vírusu SARS-CoV-2 a možnej infekcie, 25,5% (n=174) z prijatých opatrení (lockdown) a 4,3% (n=29) z oboch; zistili sa signifikantné rozdiely medzi diagnostickými skupinami. Pacienti s úzkostnými poruchami boli významne viac zaťažení a mali viac úzkosti že by mohli ochorieť; pacienti s psychózami boli signifikantne menej zaťažení. U 43,7% s psychickým stresom (n=132) bola potrebná akútna terapeutická intervencia, 6% (n=18) bolo odoslaných na hospitalizáciu.

V *diskusii* autori konštatujú, že ľudia s psychickými ochoreniami v anamnéze patria k zvlášť ohrozenej časti obyvateľstva vplyvom záťaží spôsobených pandémiou COVID-19. Potrebne sú dlhodobejšie skúmania priebehu psychických záťaží pri protipandemických opatreniach, ako aj štúdie zamerané na zlepšovanie resiliencie v tejto skupine obyvateľstva a zavádzanie vhodných postupov.

Záver pre prax

Pri protiepidemických opatreniach spojených s obmedzením kontaktov je potrebné brať zvláštny ohľad na psychiatricky chorých ľudí, napr. poskytovať im sociálne terapeutické ponuky aj pri rigidných hygienických konceptoch (prechádzky, skupiny v prírode, športové aktivity atď.).

Pri nových vlnách infekcie a pri ďalších lock down (-och) by sa mal aktívne vyhľadávať kontakt s ľuďmi, ktorí boli psychicky chorí (telefonicky, cez internet, prípadne návštevami doma).

Personálne je potrebné posilniť ambulantné psychiatrické zariadenia. To by sa malo v medicínskych plánoch zohľadniť pri globálnych ohrozeniach, pretože pri tzv. prvej vlne pandémie COVID-19 bola veľká časť pacientov psychiatrickej ambulancie (60,5%) klinicky zaťažená (klinisch belastet), u 29,1% boli potrebné terapeutické opatrenia. Naliehavo je potrebný výskum a podpora resiliencie u psychicky chorých.

Literatúra

43 odkazov na literatúru.

Referát z článku vypracoval: Jozef Hašto

Do redakcie došlo 6.4.2021.